

**INFORMACIJA O PRIPREMNIM AKTIVNOSTIMA CRNE GORE ZA
POZIV “EVROPSKI HABOVI ZA DIGITALNE INOVACIJE”
U OKVIRU EU PROGRAMA “DIGITALNA EVROPA”**

16. novembar 2023. godine

Potpisivanjem Sporazuma između Evropske unije i Crne Gore o pristupanju Crne Gore programu „Digitalna Evropa“ 30. juna 2023. godine, Crna Gora stekla je status pridružene zemlje ovom programu. Program je nastao kako bi se premostio jaz između istraživanja digitalnih tehnologija i njihove primjene na tržištu, te podstakle inicijative digitalne transformacije društva, privrede i državne uprave. Crnogorski korisnici, pod jednakim uslovima kao i korisnici iz država članica EU, imaju pristup pozivima za četiri oblasti ovog programa, i to: superkompjuteri, vještačka inteligencija, napredne digitalne vještine i obezbjeđivanje široke upotrebe digitalnih tehnologija u ekonomiji i društvu. Program ispred Crne Gore koordinira Ministarstvo javne uprave.

Jedan od ciljeva iz Radnog programa za “Digitalnu Evropu” za period 2021-2023 odnosi se na kreiranje mreže tzv. Evropskih hubova za digitalne inovacije (*European Hubs for Digital Innovation - EDIHs*)¹. Riječ je jednom pravnom licu ili konzorcijumu pravnih lica koja ima komplementarnu ekspertizu i neprofitne ciljeve da podrži digitalnu transformaciju velikih razmjera – sa jedne strane privrede, sa posebnim fokusom na mikro, mala i srednja preduzeća, a sa druge strane, organizacija državnog sektora koje obavljaju neprofitne aktivnosti. Ključne aktivnosti Evropskog haba za digitalne inovacije su: testiranje proizvoda prije ulaganja, obuka i razvoj veština, podrška za pronalaženje investicija, umrežavanje i pristup inovacionim ekosistemima.

Poziv za Evropske hubove za digitalne inovacije odvija se u dva koraka:

1. Evropska komisija (DG CONNECT) traži od država članica EU i pridruženih zemalja da, kroz transparentne nacionalne procese/pozive, sačine Listu kandidata za EDIH poziv, i
2. Evropska komisija objavljuje poseban poziv za EDIH na koji su prihvatljivi podnosioci prijava predložena pravna lica/konzorcijumi sa Liste koju je zemlja prethodno dostavila.

Preko Misije Crne Gore pri Evropskoj uniji u Briselu, resorna ministarstva za inovacije i javnu upravu obaviještena su o Infosesiji za Evropske hubove za digitalne inovacije za pridružene zemlje², koja je održana 28. septembra 2023. godine i kojoj je prisustvovala predstavnicima nekadašnjeg Ministarstva nauke i tehnološkog razvoja, a predstavnicima Ministarstva prosvete, nauke i inovacija su na ovu temu, u konsultaciji sa Ministarstvom javne uprave, održali i sastanke sa predstavnicima Agencije za zaštitu konkurencije Crne Gore u četvrtak, 9. novembra 2023. godine, kao i predstavnicima Generalnog direktorata za komunikacione mreže, sadržaje i tehnologije (DG CONNECT) Evropske komisije u petak, 10. novembra 2023. godine.

Poziv za EDIH (DIGITAL-2023-EDIH-02) biće, prema najavama DG CONNECT-a, objavljen 20. decembra 2023. godine i otvoren do 10. aprila 2024. godine. Za Crnu Goru su ovim pozivom planirana sredstva EU (grant) od milion eura za projekat u trajanju od četiri godine (okvirno potpisivanje Ugovora o grantu očekuje se u posljednjem kvartalu 2024. godine), a što čini 50% ukupne vrijednosti projekta dok

¹ https://ec.europa.eu/newsroom/repository/document/2021-45/C_2021_7911_1_EN_annexe_acte_autonome_cp_part1_v2_d4ygl3fB7OJrEhLGIXBaC5w0X0_80907.pdf

² Više informacija sa prezentacijama i video snimkom Infosesije dostupni su na: <https://european-digital-innovation-hubs.ec.europa.eu/information-associated-countries>

ostatak treba obezbijediti iz drugih izvora (nacionalno finansiranje, donacije, privatna sredstva i sl.).

Nakon konsultacija resornih ministarstava inovacije i javnu upravu zaključeno je sljedeće:

- Evropski hub za digitalne inovacije podržaće strateški tekuće i planirane procese digitalne transformacije državne uprave i društva, te u domenu politike inovacija predstavljati dodatnu vrijednost nacionalnim programskim aktivnostima, a što je u potpunosti usklađeno sa prioritetima utvrđenim u Ekspozeu mandataru za sastav 44. Vlade Crne Gore³, kao i preporukama Izvještaja Evropske komisije za Crnu Goru za 2023. godinu⁴.
- Kako je djelatnost haba neprofitna, te je fokus na podršci digitalnoj transformaciji državne uprave i privede, u ovom trenutku država ima najveći interes da ovakva infrastrukturna podrška zaživi u Crnoj Gori i postane dio šire, panevropske mreže Evropskih habova za digitalne inovacije, kojih je trenutno 151 širom Evrope⁵;
- Proučavajući nacionalno zakonodavstvo, jasno je da EDIH spada u kategoriju inovacionih infrastruktura, a u skladu sa članom 10, stav 1, tačka 16) Zakona o inovacionoj djelatnosti ("Službeni list CG", br. 82/20) *inovaciona infrastruktura obuhvata objekte, tehničko-tehnološku opremu, softver i mrežu znanja za podršku realizaciji inovacione djelatnosti, koju odgovarajući subjekat obezbjeđuje u cilju širenja znanja i svijesti o inovacijama, podrške kreiranju i jačanju inovativnih privrednih subjekata, valorizacije rezultata istraživanja i razvoja (I&R), poboljšanja inovativnih kapaciteta privrede i univerziteta, internacionalizacije poslovanja i naučnih aktivnosti, saradnje između privrednog, naučnog, akademskog i javnog sektora i jačanja naučne baze društva*. U tom smislu, a u pogledu sprovođenja transparentne nacionalne procedure izbora kandidata za EDIH, primjenjiv bi bio Zakon o inovacionoj djelatnosti, koji u članu 10, stav 2 utvrđuje da organ državne uprave koji podstiče inovacionu djelatnost raspisuje javni konkurs za finansiranje inovativnih programa i projekata, u skladu sa raspoloživim budžetom (u ovom slučaju dva resorna ministarstva). Ovaj zakon prate dva podzakonska akta od značaja za realizaciju javnog konkursa, a to su: Pravilnik o bližim uslovima, postupku za odobravanje i načinu korišćenja sredstava za inovativne programe i projekte ("Službeni list CG", br. 100/21) i Pravilnik o kriterijumima za imenovanje nezavisnih eksperata i postupku ocjene inovacionih programa i projekata ("Službeni list CG", br. 107/21).
- U ovom trenutku još uvijek nije jasno da li je zbog neprofitnih aktivnosti haba tretman finansiranja haba od strane države državna pomoć ili nije, ali je već uspostavljena bliska saradnja sa Agencijom za zaštitu konkurencije Crne Gore, te bi u okviru međuinstitucionalne saradnje, a radi efikasnosti procesa, u najkraćem roku bila definisana djelatnost haba kao infrastrukture od opšteg ekonomskog interesa ili bi se alternativno kreirala šema državne pomoći za

³ <https://www.gov.me/dokumenta/959151c9-edbe-446e-aabb-4e2e41465a46>

⁴ <https://www.gov.me/dokumenta/4441000a-7e5c-4b2c-b3f3-661bac4e8736>

⁵ <https://european-digital-innovation-hubs.ec.europa.eu/edih-catalogue>

potrebe nacionalnog poziva, kao prvog koraka, u cilju kreiranja Liste kandidata za EDIH i obezbjeđivanja jasne procedure nacionalnog finansiranja u slučaju da na evropskom pozivu Crna Gora ostvari EDIH;

- Krajni iznos sufinansiranja države zavisice od činjenice da li se predmetna sredstva tretiraju kao državna pomoć ili ne, ali su resorna ministarstva već utvrdila, da ako se uzme u obzir situacija u kojoj bi na četiri godine država sufinansirala preostalih 50% djelatnosti haba, odnosno milion eura, resorna ministarstva ne bi imala, za početak, dopune svojih predloga za Zakon o budžetu za 2024. godinu. Naime, Ministarstvo prosvete, nauke i inovacija je kroz Program 15 037 Inovacije i tehnološki razvoj, Potprogram 15 037 002 Podrška razvoju inovacione djelatnosti, Aktivnost 15 037 002 001 Podrška razvoju inovacione djelatnosti kroz nove konkurse, Stavka 418-1 Subvencije za proizvodnju i pružanje usluga planiralo iznos od 100.000,00 €, dok je isti iznos na Stavci 418-1 Subvencije za proizvodnju i pružanje usluga planiralo i Ministarstvo javne uprave kroz Aktivnost "Podrška inovativnim kompanijama iz oblasti sajber bezbjednosti", što je, ukoliko ovi predlozi budu usvojeni kroz Zakon o budžetu za 2024. godinu, dobar finansijski okvir za 2024. godinu, kao potencijalno polaznu godinu projekta, koji bi Evropska komisija odobrila za sufinansiranje. Objavljivanje javnog konkursa svakako je moguće jedino nakon usvajanja Zakona o budžetu za 2024. godinu.

Naredni koraci podrazumijevaju sljedeće:

- Formiranje Međuresornog tima Ministarstva prosvete, nauke i inovacija i Ministarstva javne uprave u cilju pripreme teksta Javnog konkursa, kojim bi se sprovela nacionalna procedura izbora kandidata za EU poziv za EDIH;
- Pribavljanje mišljenja Agencije za zaštitu konkurencije Crne Gore o tretmanu sredstava kojim bi država sufinansirala EDIH;
- Nakon usvajanja Zakona o budžetu za 2024. godinu, objavljivanje Javnog konkursa i sprovođenje transparentne procedure ocjene i izbora kandidata u skladu sa važećim zakonskim okvirom za inovacionu djelatnost i državnu pomoć;
- Sačivanje Liste kandidata za EDIH i upućivanje Evropskoj komisiji; i
- Sačinjavanje Izvještaja za Vladu Crne Gore o sprovedenim aktivnostima.

Kako navedene aktivnosti zavise od dinamike usvajanja Zakona o budžetu za 2024. godinu, dobijanja Rješenja Agencije za zaštitu konkurencije Crne Gore, te sam poziv mora biti otvoren najmanje 20 dana, optimalno mjesec dana, uz organizaciju međunarodne nezavisne evaluacije prijava u istom trajanju, ukoliko nacionalna procedura ne bude okončana do isteka poziva Evropske komisije za EDIH, za kandidate iz Crne Gore postojaće mogućnost učešća na pozivu koji će biti objavljen 2025. godine, što će trebati da oslikava i nacionalni javni konkurs.